

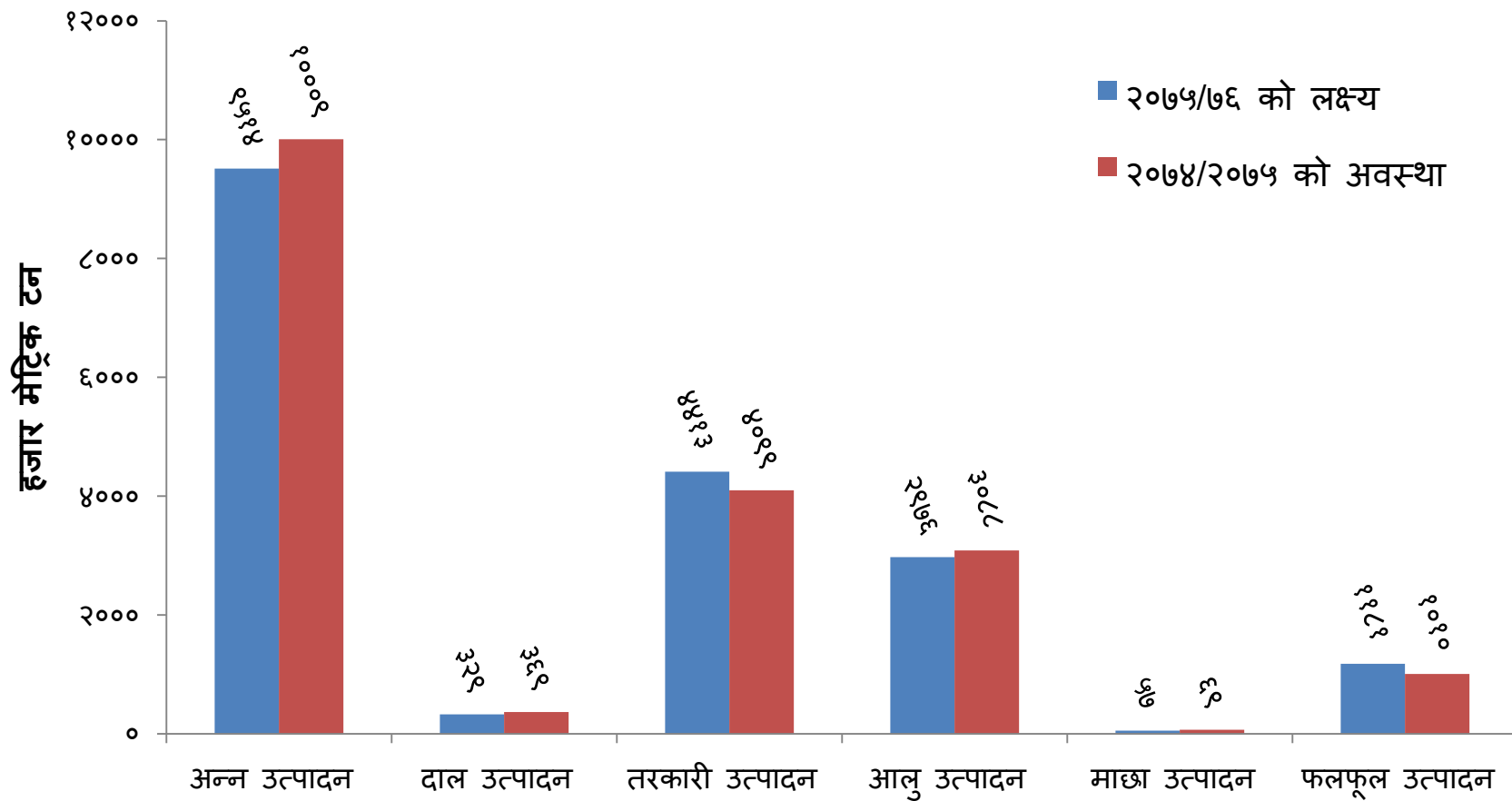
बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रो प्रगति

कृषि तथा पशुपन्धी विकास मन्त्रालय
२०७५/०४/३०

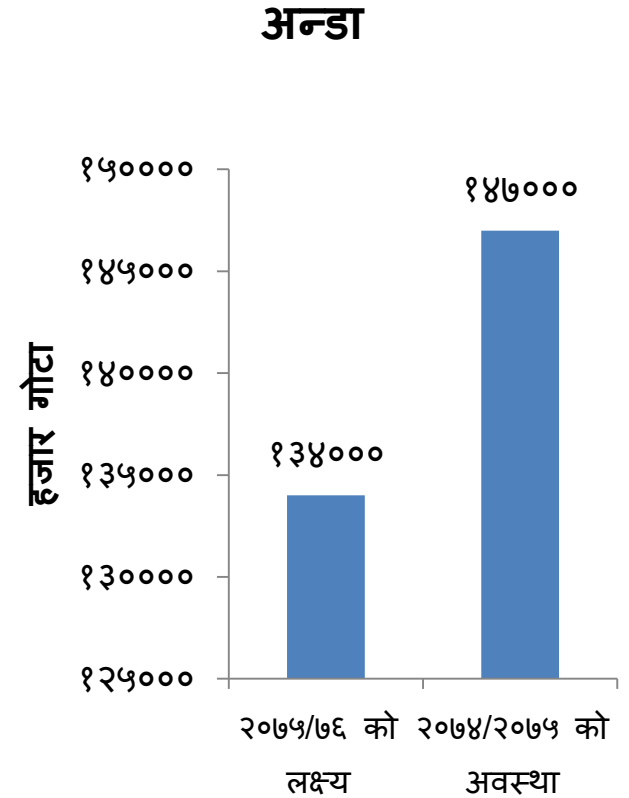
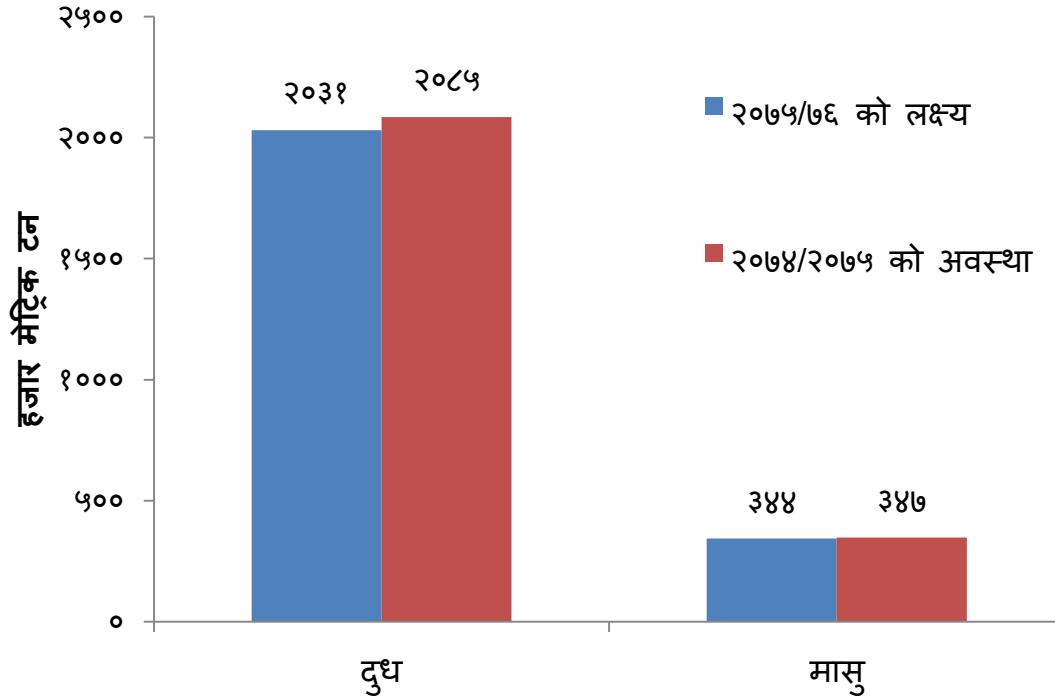
बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रो सम्बन्धि कृषि तथा पशुपन्थी विकास मन्त्रालयको हालसम्मका क्रियाकलाप

- बहुक्षेत्रीय पोषण योजना दोस्रोको Design Phase मा सलग्न
- कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि नतिजा सूचक साथै मुख्य क्रियाकलापहरु तथा लक्ष्य निर्धारण

बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोमा संलग्न कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि खाद्य बालि उत्पादनको नजिता सूचक र लक्ष्य

बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोमा संलग्न कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि बालि तथा चौपयाहरुको उत्पादन सम्बन्धि नजिता सूचके र लक्ष्य

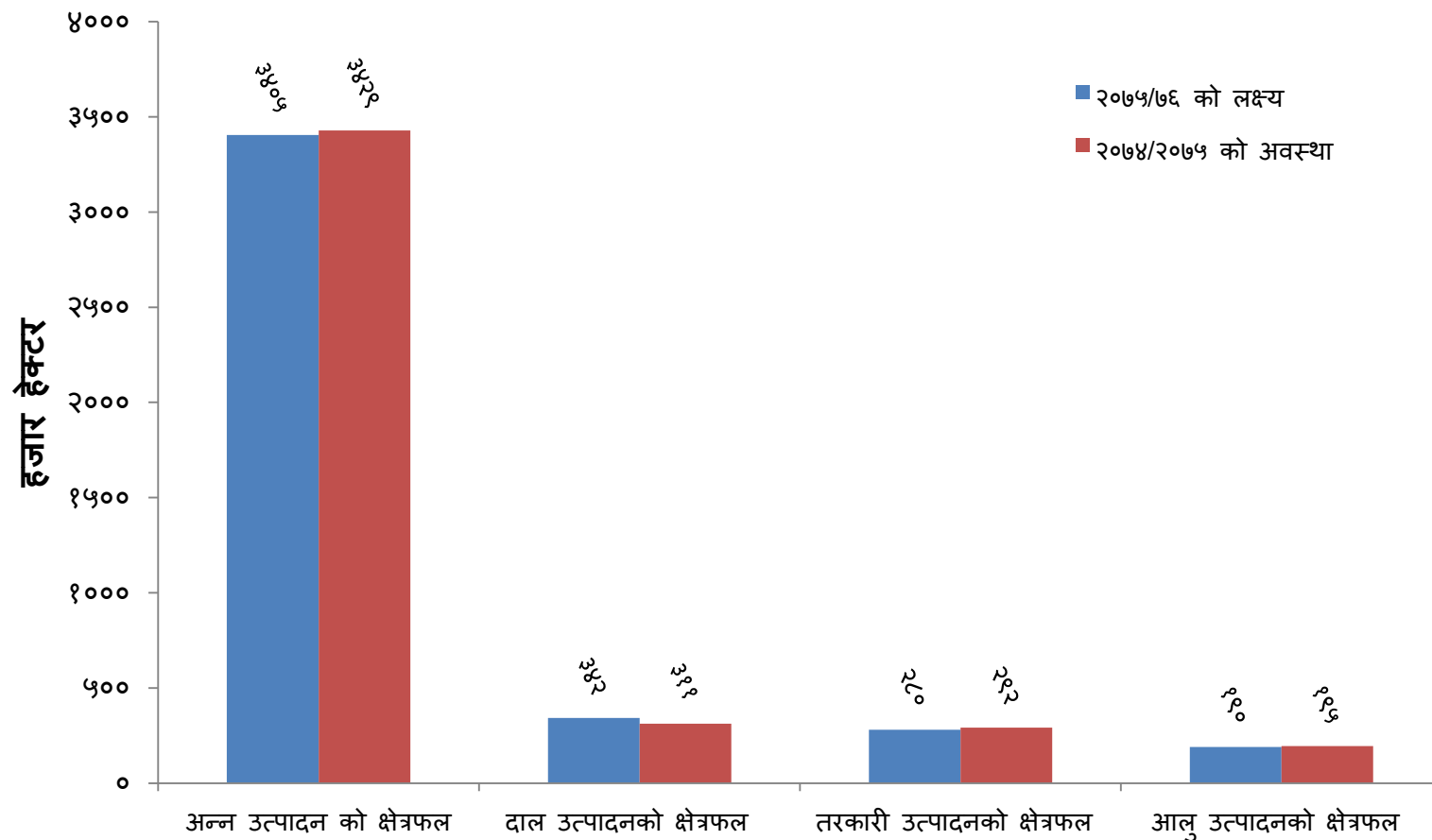

बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोको कार्यन्वयनमा सम्बन्धि...

- बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोको कार्यन्वयन संघिय मामिला तथा सामान्य प्रसाशन मन्त्रालयमार्फत भएको र कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय स्थानीय तहमा कार्यन्वयनमा संलग्न नभएको हुदा कृषि तथा पशुपन्छी सम्बन्धि भएका क्रियाकलापहरुको विवरणहरु कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा उपलब्ध हुन नसकेको ।
- सुझाव
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयलाई पनि स्थानीय तहमा बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोको कार्यन्वयन तथा अनुगमनको कार्यमा संलग्न हुनु पर्ने ।

धन्यवाद

बहुक्षेत्रीय पोषण योजना-दोस्रोमा संलग्न कृषि तथा खाद्य सुरक्षा सम्बन्धि खाद्य बालि उत्पादनको नजिता सूचक र लक्ष्य

ljBfno :jf:Yo tyf kf]if0f;DjGwL ePsf] Joj:yf

२०७५ साउन ३०

शिक्षा मन्त्रालय

lbjfvfhf sfo{qmddf] p2]Zo

- ljBfyL{x?sf] :jf:Yo Pjd\ kf]if0fsf] ljBdfg l:yltdf ;'wf/ Nofpg],
- kf]if0fo'Qm vfBfGgsf] cefj klxrfg ePsf ljz]if If]qx?sf afnaflnsfx?nfO{
nlIft u/L lzIffdf ;'wf/ Nofpg],
- ljBfno pd]/ ;d"xsf afnaflnsfx;sf] egf{ b/df j[l4 u/L lzIffsf] kx'Frdf
a[l4 ug]{,
- ljBfyL{x?sf] sIff bf]x¥ofpg] / sIff 5f8\g] k|j[lQdf sdL Nofpg],
- ljBfyL{x?sf] sIff pkl:ylt b/df j[l4 ug]{,
- ljBfyL{x?sf] z}lIfs Iflt Go"g u/L l;sfO{ pknlAw a9fpg]

lbjfvfhf sfo{qmd ;~rfng ug}{ lgsfox?

- g]kfn ;/sf/ lzIff, lj1fg tyf k|lj|w dGqfno cGtu{t lzIff tyf dfgj ;|f]t ljsf; s]Gb|
- lzIffsf] nflu vfB kl/of]hgf (ljZj vfB sfo{qmdsf] ;xof]udf)

sfo{qmdnfO{ k|efjsf/L agfpg ePsf] ;+:yfut Joj:yf

s) lbjf vfhf Joj:yfkg lgb]{zs ;ldltM

- s_ lgb]{zs, z}lIfs Joj:yfkg dxzfzvf, lzIff ljefu ;+of]hs
- v_ pklgb]{zs, sfo{s|d tyf ah]6 zfvf, lzIff ljefu ;b:o
- u_ pklgb]{zs, ljBfno :j:Yo kf]if0f tyf ;DklQ Joj:yfkg zfvf, lzIff ljefu ;b:o
- 3_ pklgb]{zs, cg'udg tyf Joj:yfkg zfvf, lzIff ljefu ;b:o
- a_ pklgb]{zs, cfly{s k|zfzg zfvf , lzIff ljefu ;b:o
- r_ pklgb]{zs, ;dfj]lz lzIff zfvf , lzIff ljefu ;b:o
- 5_ pklgb]{zs, n}lËs ;dljsf; zfvf , lzIff ljefu ;b:o
- h pklgb]{zs, k|f/IDes afnljsf; zfvf , lzIff ljefu ;b:o
- em_ pklgb]{zs, ;fd'bflos ljb\ofno Joj:yfkg zfvf ;b:o
- `_ k|ltlglw, lzIffsf] nflu vfB sfo{s|d kl/of]hgf ;b:o
- 6_ kf]if0f zfvf k|d'v, afn:jf:Yo dxzfzvf, :jf:Yo ;]jf ljefu ;b:o
- 7_ zfvf clws[t, ljBfno :jf:Yo kf]if0f tyf ;DklQ Joj:yfkg zfvf, lzIff ljefu ;b:o—;lrj

;+:yfut Joj:yf===

v) lhNnf:t/Lo ljBfno :jf:Yo / kf]if0f ;dGjo ;ldlt M

- lhNnf lzIff clwsf/L ;+of]hs
- lhNnf hg÷:jf:Yo k|d'v ;lrj
- lhNnf ljsf; ;ldltsf ;DalGwt ljifo x]g]{ k|ltlglw ;b:o
- lhNnf vfg]kfgL sfof{nosf k|ltlglw ;b:o
- lhNnf lzIff sfof{no jf hg÷:jf:Yo sfof{non] sfo{qmdx]g{sf nflu tf]s]sf] Ps÷Ps
hgf k|ltlglw ;b:o
- lhNnf afn sNof0f ;dGjo ;ldltsf k|ltlglw ;b:o
- ;|f]tJolQm dWo]af6 ;b:o
- ;DalGwt If]qdf sfd ug]{ u};; jf bft[;+:yfsf k|ltlglw ;b:o

;+:yfut Joj:yf===

u) ljBfno:t/Lo ljBfno :jf:Yo / kf]if0f ;ldlt M

- ljBfno Joj:yfkg ;ldltsf cWolF ;+of]hs
- ljBfnosf k|wfgfWofks ;lrj
- lzIfs cleefjs ;+3sf cWolF ;b:o
- sfo{s|d x]g}{u/L tf]lsPsf lzIfs ;b:o
- ;DalGwt j8f cWolF ;b:o
- k|f:jfs]÷:jf:Yo÷pk;jf:y rf}lssf k|d'v
jf dlxnf :jf:Yo ;jo+d;]ljsf dWo]af6 ;b:o
- ;DalGwt ;|f]tJolQm÷ljBfno lg/LIfs ;b:o
- ;xof]uL ;+:yf÷bft[lgsfosf k|ltlg]w ;b:o
- vfB Joj:yfkg ;ldltsf k|ltlg]w -ePdf_ ;b:o
- afnSnasf cWolF ;b:o

;+:yfut Joj:yf===

3) ljBfno vfhf Joj:yfkg ;ldlt

- ljBfno Joj:yfkg ;ldltsf] cWoIf jf lghn] tf]s]sf] ;ldltsf] ;b:o cWoIf
- ;DalGwt j8fsf] j8f ;b:o ;b:o
- lzIfs cleefjs ;+3n] dgf]lgt u/]sf cleefjsx;dWo]af6 sDtLdf ! hgf dlxfn;lxt a9Ldf @ hgf ;b:o
- ljBfnodf u7g ePsf] afn Snaaf6, afnSna gePdf ljBfyL{ dWo]af6 ! hgf 5fqf ;lxt @ hgf ;b:o
- :yfgLo:t/df jgpkef]Qmf ;ldlt / cdf;d'x u7g ePsf] eP ;f]sf cWoIf !-! u/L @ hgf ;b:o
- :yfgLo u};//sf/L ;+:yf eP ;f]sf] k|ltlglw ;b:o
- Joj:yfkg ;ldltn] tf]s]sf] !hgf lzIfs ;b:o-;lrj

lzIff tyf dfgj ;|f]t ljsf; s]Gb cGtu{t o; cfjdf ePsf] sfo{qmd

• Tff]lsPsf !\$ lhNnfM cf=j=@)^\$/^% b]lv ;'?

s}nfnL, alb{of, bfa, Ko'7fg, /f]Nkf, slknj:t' , gjnk/f;L, af/f, wflb^a, l;Gw'kfNrf]s, /;'jf, l;/xf, ;Kt/L / ;'g;/L

■ k|f/lDes afnljsf; slffb]lv slff %;Dd cWoog/t ljBfyL{nfO{ ;d]l6Psf]

■ pQm lhNnfsf ks]6 Pl/ofnfO{ dfq ;d]l6Psf] (vfBGg pknAwtf Go"g tyf Mal-nurtition ePsf tf]lsPsf Pocket If]qsf ljBfnx?df cWoog/t ljBfyL{x?sf nflu)

■ k|lt ljBfyL{ k|lt lbg ? !%. sf b/n] jif{df !*) lbgsf nflu vfhf sf] /sd pknAw u/fOg]

■ Cash Model df ;~rfng (s]xL ljBfnon] ljBfyL{sf cleefjsnfO{ lgoldt 3/af6 vfhf Nofpg] ;t{df gub} /sd ljt/of ug]{ u/]sf 5g eg] s]xLn] ljBfnodf g} vfhf agfP/ ljt/of u/]sf 5g)

■ :yfgLo tx dfkm{t ;DjlGwt ljBfnodf /sd hfg]

■ ljut jif{b]lv lg/Gt/

■ lhNnf -alb{of / l;Gw'kfNrf]s_df lbjf vfhf ;DaGwL ljZj vfB sfo{qmdsf] ;xof]udf # j6f Joj:yfkg kWbltsf] kfO{nl6^a sfo{qmd ;~rfng ePsf (cleefjs ;d'xaf6 ;~rflnt, efG;] /fv]/ ;~rfng / 7]s]bf/L k|offnL4f/f ;~rfng)

s0ff{nL c~rnsf % lhNnf

cfly{s jif{ @)^\$÷^% af6 ;'?

- x'Dnf, h'Dnf, sflnsf]6, d'u' / 8f]Nkf
- afnljsf; b]lv slff % ;Ddsf ;a} ljBfyL{nfO{ ;d]l6Psf]
- k|lt ljBfyL{ k|lt lbg ? @). sf b/n] jif{df !*) lbgsf nflu vfhfsf] /sd pknAw u/fOg]
- **Cash Model** df ;~rfng (s]xL ljBfnon] ljBfyL{sf cleefjsnfO{ lgoldt 3/af6 vfhf Nofpg] ;t{df gub} /sd ljt/0f ug]{ u/]sf 5g eg] s]xLn] ljBfnodf g} vfhf agfP/ ljt/0f u/]sf 5g)
- :yfgLo tx dfkm{t ;DjlGwt ljBfnodf /sd hfg]
- ljut jif{b]lv lg/Gt/

o; cf=j=df yk ul/Psf lhNnf

- !@ j6f lhNnfx?M

cf]vn9'Ëf, wg'iff, dx]t/L, ;nf{xL, l;Gw'nL, /fd]5fk, bf]nvf, g'jfsf]6, /f}tx6,
k;f}, u'NdL / ;Nofg

- afnljsf; b]lv siff % ;Ddsf ;a} ljBfyL{nfO{ ;d]l6Psf]

- pQm lhNnfsf ;a} ljBfnonfO{ ;d]l6Psf]

- k|lt ljBfyL{ k|lt lbg ? !%. sf b/n] jif{df !*) lbgsf nflu vfhfsf] /sd pknAw
u/fOg]

- Cash Model df ;~rfng x'g]

- :yfgLo tx dfkm{t ;DjlGwt ljBfnodf /sd hfg]

nf]kf]Gd'v / clt ;LdfGts[t hghfltsf nflu

cfly{s jif{ @)&!+&@ af6 ;'?

- **Nff]kf]Gdv ;d"xdf kg]{ !) hghfltx?M**

s';'08f, ags6l/of, /fp6], ;'/]n, xfo', /fhL, ls;fg, n]Krf, d]r], s'zjfl8of

- **clt ;LdfGts[t ;d"xdf kg]{ !@ hghfltx?M**

dfemL,l;of/, Nxf]dL, y'bfd, wfg's, r]kfa, ;tf/, yfdL, emfu8, af]6], bg'jf/ / a/fd'

- sIff !-% ;Dddf cWoog/t afnaflnsfnfO{ k|bfg ul/g]
- k|lt ljBfyL{ k|lt lbg ? !%. sf b/n] jif{df !*) lbgf nflu vfhfsf] /sd pknAw u/fOg]
- Cash Model df ;~rfng (ljBfnon] ljBfyL{sf cleefjsnfO{ lgoldt 3/af6 vfhf Nofpg] ;t{df gub} /sd ljt/of ug]{)
- :yfgLo tx dfkm{t ;DjlGwt ljBfnodf /sd hfg]
- ^ lhNnfsf] dfq ljBfyL{ ljj/of k|fKt ePsf]

lzIffsf nflu vfB sfo{qmd
(World Food Program)sf] ;xof]udf ;~rfng ePsf lhNnfx?

?s'd k"j}, ?s'd klZrd, hfh/sf]6, b}n]v, 8f]6L, c5fd, afh'/f, aemfa, bfr'nf, a}t8L, 88]nw'/f
u/L hDdf !! lhNnf

- k|f/lDes afn lzIff sIff b]lv sIff * ;Dd cWoog/t ljBfyL{
- **In-kinds Model** (le6fldg tyf vlgh ldl>t rfdn *) u|fd, bfn @) u|fd, t]n !)
u|fd / g"g @ u|fd k|lt ljb\ofyL{ k|lt lbg)
- ljBfnodf g} vfhf agfP/ v'jfOG5

d'Vo ;d:ofx?

- lbjfvfhf sfo{qmdn] cfwf/e"t txsf ;a} ljb\ofyL{x? / lhNnfx?nfO{ ;d]6\g g;Sg' .
- ;d]l6Psf s]xL lhNNffdf k|efjsf/L ?kdf ;~rfng x'g g;Sg'
- lbjfvfhfsf] /sd cGo zLif{sdf vr{ x'g' .
- ljb\ofyL{x?n] vfhfsf] ?kdf **Junk food** k|of]u ug' { .
- **Reporting** / cg'udg k|efjsf/L ?kdf gx'g'
- s]Gb|af6 PsLs[t ?kdf Joj:yfkg x'g g;Sg'
- Kff]if0fsf] Go"gt d\ dfkb08 gtf]lsg' (ljz]if u/L **Cash Model**)
- Vffhfsf nflu 5'6\6fOPsf] /sdsf] af8kmf8 gx'g'
- Vffhf Joj:yfkg ;DjGwL tflndsf] cefj
- o; cf=j=df nf]kf]Gd'v / clt ;LdfGts[t hghfltsf afnaflnsfx?sf] ljj/Of sd k|fKt ePsf] (^ lhNnfsf] dfq tYofí k|fKt ePsf])

धन्यवाद

National Nutrition and Food security Co-ordination Committee Meeting

15 August 2018

Venue: National Planning Commission Hall

Ministry of Health and Population

Department of Health Services

Family Welfare Division

Presentation Outline

- Policy Context
- Current Nutrition Status
- Programs/Activities
- Issues
- Way forward

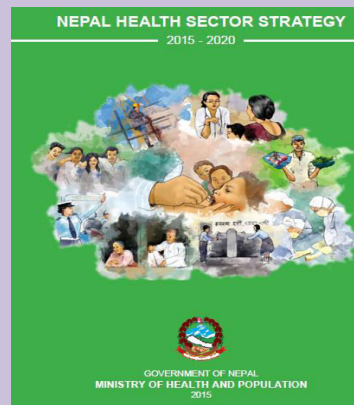
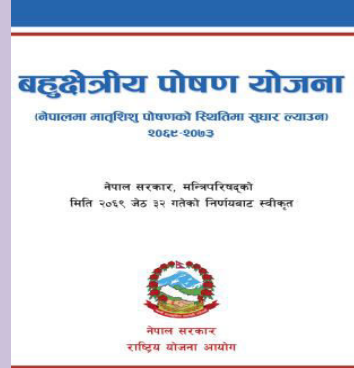
POLICY ENVIRONMENT FOR NUTRITION

Multi Sector Nutrition Plan

- Emphasis on cost effective and evidenced based nutrition specific interventions.

National Health Policy

- Minimize prevalence of undernutrition through promotion and utilization of nutritious food.
- Reduce high prevalence of undernutrition among under five children and women of reproductive age.
- Recognition of increasing trend of overweight/obesity as national nutrition issue.

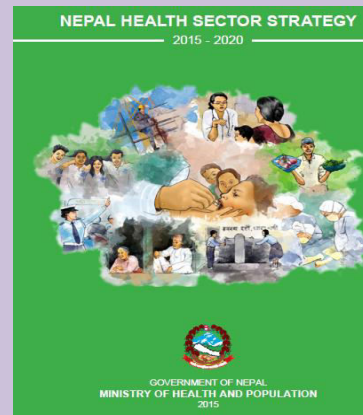
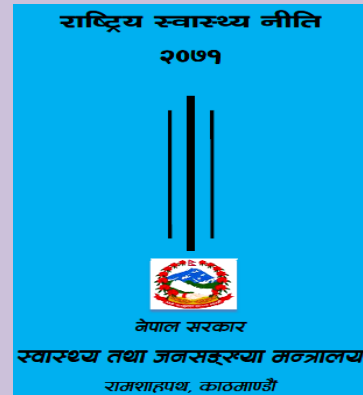
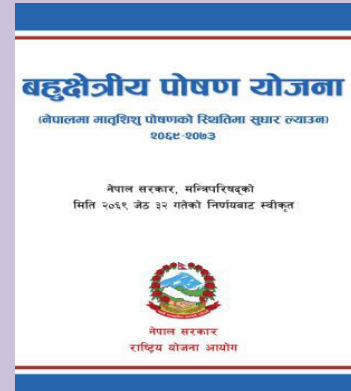
POLICY ENVIRONMENT FOR NUTRITION.....

Nepal Health Sector Strategy (NHSS 2015-2020)

- Nutrition accorded as a high priority intervention.

NHSS Target by 2020

- **Goal 2:** Reduce under-five mortality to below 28%.
- **Goal 5:** Reduce stunting among children under 5 to at least below 31%.
- **Goal 6:** Reduce prevalence of Chronic Energy Deficiency (CED-measured by BMI<18.5) among WRA to below 12%

Health Sector Nutrition Plan within MSNP II

Goal: Improved maternal, child and adolescent nutrition by scaling up of nutrition-specific and sensitive interventions and establishing nutrition enabling environments.

Outcome 1: Improved access to and equitable use of nutrition-specific services

Present Nutrition Status

Nepal's Status and Targets				
Indicators	Status (%)	Target (%)		
	NDHS 2016	MSNP 2022	WHA 2025	SDG 2030
Stunting among U5 children	36	28	24	15
Wasting among U5 children	10	7	<5	4
Underweight among U5 children	27	20	15	10
Percentage of LBW	24	10	≤1.4	≤1.4
Exclusive breastfed	66	80	85	90
Fed according to recommended IYCF practices	36	60	70	80
Over-weight and obesity among U5 children	2.1	1.4	1	<1
Anaemia among U5 children	53	28	20	<15
Anaemia among children under 6-23 months	68	-	60	<50
Anaemia among women (15-49)	41	24	20	<15
Anaemia among pregnant women	46	-	35	<25
Anaemia in adolescent women (15-19)	43.6	25 (for 10-19)	35	<25
Body mass index (<18.5kg/m ²) among women	17	12	8	<5
overweight or obese among women	22	18	15	<12

Nepal's Trends in Nutrition				
Indicators	Trends (%)			
	NDHS 2001	NDHS 2006	NDHS 2011	NDHS 2016
Stunting among U5 children	57	49	41	36
Wasting among U5 children	11	13	11	10
Underweight among U5 children	43	39	29	27
Percentage of LBW	-	14	12	12.3
Exclusive breastfed	-	53	70	66
Fed according to recommended IYCF practices	-	-	24	36
Over-weight and obesity among U5 children	-	-	-	2.1
Anaemia among U5 children	-	48	46	53
Anaemia among children under 6-23 months	-	78	69	68
Anaemia among women (15-49)	-	36	35	41
Anaemia among pregnant women	-	42	48	46
Anaemia in adolescent women (15-19)	-	39	38.5	43.6
Body mass index (<18.5kg/m ²) among women	26	24	18.2	17
overweight or obese among women	-	9	14	22

Province's Status in Nutrition in %							
Indicators	(%)						
	Province 1	Province 2	Province 3	Province 4	Province 5	Province 6	Province 7
Stunting among U5 children	33	37	29	29	39	55	36
Wasting among U5 children	12	14	4	6	8	7	9
Underweight among U5 children	24	37	13	15	27	36	28
Percentage of LBW	12	14	10	10	14	14	13
U2 children Breastfed within 1 hr	52	45	56	55	59	68	70
Fed according to recommended IYCF practices	34	20	44	52	43	40	36
Anaemia among U5 children	55	59	43	46	53	48	50
Anaemia among women (15-49)	43	58	29	28	44	35	39
Body mass index (<18.5kg/m ²) among women	13	29	12	8	19	15	22
overweight or obese among women	6	2	10	8	3	2	1
proportion of households with iodized salt	92	99	95	97	96	85	92

Nutrition Programs/Budget

Health Sector Activities in FY 2075/-76 in-line in MSNP-II

	Federal		Province		Local		
Number	1		7		753		
Budget	149710 (14.39%)		379001 (36.43 %)		511771 (49.19%)		Total 104048 2
	GoN	EDPs Support	GoN	EDPs Support	GoN	EDPs Support	
	1%	99%	75%	25%	32%	68%	
Number of Activities	23 (1 GoN and 22 EDPs)		12 activities (4 GoN and 8 EDPs)		24 activities (7 GoN and 17 EDPs)		59

Federal Level Activities

सि.नं.	क्रियाकलाप	स्रोत	बजेट (रु. हजारमा)	कैफियत
१	राष्ट्रिय पोषण समिक्षा, पैरवी गोष्ठी - सबै प्रदेशका स्वास्थ्यकर्मी तथा सम्बद्ध प्रतिनिधिहरुको सहभागितामा	GoN	1500	
२	पोषण प्राविधिक समिति बैठक नियमित सञ्चालन (सुआहारा २ मार्फत)	USAID	300	
३	पौष्टिक आहार भण्डारण, ढुवानी र वितरण (६ जिल्ला: कर्णाली अन्चल र सोलुखुम्बु)	WFP	85490	
४	फिल इन द न्युट्रिन्ट ग्याप विश्लेषण प्राविधिक सहयोग	WFP	12360	
५	पोषण कार्यक्रमको संयुक्त अनुगमन	WFP	600	
६	राइस फोर्टिफिकेसन सम्बन्धि बहुसरोकारवालाहरुको अध्ययन भ्रमण	WFP	1660	
७	फोर्टिफाइड राइस सम्बन्धि सूचना, संचार र शैक्षिक सामग्री बिकास तथा छपाई	WFP	1010	
८	राइस फोर्टिफिकेसन सम्बन्धि समीक्षा बैठक	WFP	310	
९	कपोषण व्यवस्थापनको लागि पोषण पुनर्थापना गृह संचालन (८ अस्पताल मार्फत: भेरी, सेती, महाकाली, धवलागिरी, लुम्बिनी अन्चल अस्पताल, राप्ती उप क्षेत्रीय, म.प.क्षे. सुर्खेत र कान्ति बाल अस्पताल)	USAID	२४५००	सोधभर्ना
१०	प्रदेशस्तरीय बहुक्षेत्रीय पोषण तथा खाद्य सुरक्षा निर्देशक समिति गठन तथा सरोकारवालाहरुलाई तालिम तथा अभिमुखीकरण - सबै प्रदेश	USAID	१५००	सोधभर्ना

११	राष्ट्रिय पोषण नीति परिमार्जन तथा अध्यावधिक (राष्ट्रिय सुक्ष्म पोषण तत्व सर्वेक्षण प्रतिबेदन २०१६ को तथ्यांक अनुरूप)	USAID	५००	सोधभर्ना
१२	बहक्षेत्रीय पोषण कार्यक्रमको समिक्षा (१५ जिल्ला- ताप्लेजुंग, संखुवासभा, सोलुखुम्बु, भोजपुर, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, रसुवा, रुपन्देही, नवलपरासी, गोर्खा, लमजुंग, स्यांगजा, म्याग्दी, बागलुंग र नुवाकोटका स्थानीय निकायबाट)	USAID	१५००	सोधभर्ना
१३	स्थानीयनिकायका स्वास्थ्य संयोजक तथा सामाजिक विकास/प्रसासकिय अधिकृतलाई बृहद पोषण प्याकेज प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (१५ जिल्ला- ताप्लेजुंग, संखुवासभा, सोलुखुम्बु, भोजपुर, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, रसुवा, रुपन्देही, नवलपरासी, गोर्खा, लमजुंग, स्यांगजा, म्याग्दी, बागलुंग र नुवाकोट)	USAID	२०००	सोधभर्ना
१४	पोषण पैरवी कार्यक्रम (स्तनपान, २४ हप्ता सम्म मात्री सुरक्षा सुबिधा आदि)	UNICEF	५१५	
१५	आमाको दुध प्रतिस्थापन गर्ने बस्तु बिक्री वितरण सम्बन्धि सम्बद्ध सरकारी तथा निजी क्षेत्रका सरोकारवाला तथा निरीक्षकहरूलाई BMS Monitoring सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम- केन्द्रस्तर	UNICEF	५१५	
१६	निर्देशिका तयारी, परिमार्जन र छपाई: खाध्य बस्तु फोर्टिफिकेसन सम्बन्धि तथ्यमा आधारित राष्ट्रिय मार्गनिर्देशिका, बाल पोषण सप्ताह, पोषण अभियान, दिवस तथा बिषेश कार्यक्रम सम्बन्धि राष्ट्रिय निर्देशिका र विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण, किशोरी पोषण तथा साप्ताहिक आइरन चक्की वितरण निर्देशिका	UNICEF	२८८४	
१७	बृहत पोषण कार्यक्रम सम्बन्धि क्षमता अभिवृद्धि प्याकेज र एकीकृत पोषण सम्बन्धी व्यवहार परिवर्तन संचार तथा तालिम सामाग्री, निर्देशिका तयारी, छपाइ तथा वितरण (युनिसेफ मार्फत)	UNICEF	५६६५	j:t'ut ;xof]u
१८	बृहत पोषण कार्यक्रम सम्बन्धि प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम (IYCF-MNP, IMAM, Adolescent IFA, SBCC etc)- केन्द्रस्तर	UNICEF	2575	
१९	राष्ट्रिय सुक्ष्म पोषण तत्व सर्वेक्षण प्रतिबेदन - २०१६ तयारी र सार्वजनिक	UNICEF	८२४	j:t'ut ;xof]u
२०	राष्ट्रिय पोषण नीति, रणनीति, योजना आदि परिमार्जन तथा अध्यावधिक (राष्ट्रिय सुक्ष्म पोषण तत्व सर्वेक्षण प्रतिबेदन- २०१६ को तथ्यांक अनुरूप)	UNICEF	१०३०	

२१	पोषण कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण - युनिसेफ मार्फत	UNICEF	१५४५	
२२	प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि सूचना ब्यबस्थापन तथा क्लस्टर कोअर्डिनेसन र प्रकोप जोखिम ब्यबस्थापन तथा आकस्मिक पोषण कार्य योजना अध्यावधिक गर्ने	UNICEF	४१२	
२३	प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि पोषण बिषयगत क्षेत्रका सरोकारवालाहरुलाई क्षमता अभिवृद्धि	UNICEF	५१५	

Province Level Activities

1	पोषण सम्बन्धी औषधि तथा सामाग्री खरिद तथा बाँकी भुक्तानी (भिटामिन ए, आइरन फोलीक एसिड चक्की, पौष्टिक आहार, बाल भिटा, अल्बेण्डाजोल ट्याब्लेट तथा कुपोषण व्यवस्थापनका लागि RUTF, F100 र F75)	GoN	242536	j:t'ut ;xof]u
2	पोषण सम्बद्ध सुचकहरूको रूटीन डाटा क्वालिटी सेल्फ एसिसमेन्ट प्रतेक प्रदेश बाट ५-५ जिल्ला अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरू	GoN	३५००	
3	पोषण सामाग्री ढुवानी (जिल्लामा संचालीत पोषण विशेष कार्यक्रमका लागि आर.यु.टि.एफ., बालभिटा, पौष्टिक आहार आदि ढुवानीका लागि)- ७ ओटा प्रदेश	GoN	६५००	
4	कुपोषण व्यवस्थापनका लागि पोषण पुनर्थापना गृह संचालन (८ अस्पताल मार्फत: मेची, कोशी, सगरमाथा, जनकपुर, नारायणी उप क्षेत्रिय अस्पताल, भरतपुर अस्पताल, प.क्षे. पोखरा अस्पताल, र हेटौडा अस्पताल)	GoN	31,600	
5	प्रदेशस्तरीय पोषण तथा खाध्य सुरक्षा निर्देशक समिति गठन, समिति सदस्य र सरोकारवालाहरूलाई अभिमुखीकरण ६ वटा प्रदेश (प्र.नं. २ बाहेक) सुआहरा २ मार्फत	USAID	1584	
6	पोषण पैरवी, अभिमुखीकरण तथा समिक्षा र आमाको दुध प्रतिस्थापन गर्ने बस्तु बिक्रि वितरण सम्बन्धि- BMS Monitoring प्रशिक्षक प्रशिक्षण तालिम- प्रदेशस्तरीय: बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागू भएका म.न.पा., उ.म.न.पा., न.पा., गां.पा.को , BMS monitors, प्रतिनिधि तथा सरोकारवालाहरूलाई)- प्रदेशस्तरीय	UNICEF	६५५०	
7	तथ्यांक गुणस्तर सुधारको लागि पोषण सूचक सम्बन्धि सूचना ब्यबस्थापन प्रणाली विकास र स्थापना (लैंगिक समता तथा सामाजिक समबेशिकरण तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूको तथ्यांक समेतको समावेश हुने गरि)	UNICEF	१५४५	
8	पोषण सम्बन्धि अर्ली वार्निंग सिस्टम विकास र स्थापना (पोषण सर्भिलेन्स) र मानबिय बिपत्ति ब्यबस्थापनको लागि क्लस्टर कोअर्डिनेसन तथा सूचना ब्यबस्थापन प्रणाली विकास र स्थापना	UNICEF	९७९	
9	प्रकोप जोखिम ब्यबस्थापन योजना र आकस्मिक पोषण कार्य योजना परिमार्जन	UNICEF	५१५	
10	प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण सम्बन्धि पोषण बिषयगत क्षेत्रका सरोकारवालाहरूलाई क्षमता अभिवृद्धि - प्रदेशस्तरीय	UNICEF	७२१	
11	पोषण कार्यक्रमको अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण - प्रदेशस्तरीय	UNICEF	७२१	
12	पोषण सम्बन्धी औषधि तथा सामाग्री खरिद तथा ढुवानी - युनिसेफ मार्फत बस्तुगत सहायता (Therapeutic Food, Multiple Micronutrient Powder, Micronutrients, MUAC Tape, ReSoMal, F75, F100 and Anthropometric equipments)	UNICEF	82250	j:t'ut ;xof]u

Local Government Level Activities

१	भिटामिन ए क्याप्सुल आम वितरण कार्यक्रमका लागी म.स्वा.स्व. से . परिचालन खर्च (२ चरण कातिर्क र वैशाख)	GoN	83500	
२	एकीकृत शिशु तथा बाल्यकालीन पोषण र सुक्ष्म पोषकतत्व (बाल भिटा) समुदाय प्रबर्धन कार्यक्रम समिक्षा, पुनरावलोकन र निरन्तर संचालन २७ जिल्ला	GoN	१२०००	
३	शिघ्र कुपोषणको एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रम निरन्तर संचालन (कार्यक्रम निरन्तरता, जिल्ला स्तरीय पुनरावलोकन तथा नयाँ तथा विध्यमान स्वास्थ्यकर्मीहरूको ज्ञान सिप क्षमता अभिवृदि- ३१ जिल्ला भूकम्प प्रभावित जिल्ला समेत)	GoN	१००००	
४	किशोरी पोषण लक्षित विध्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण कार्यक्रम (किशोरीलाइ आइरन चक्की वितरण समेत) को समिक्षा तथा पूर्ताजगी र पुराना जिल्लामा कार्यक्रम निरन्तर संचालन - ३ जिल्ला काठमाण्डौ, भक्तपुर र मनांगका स्थानीय निकाय मार्फत	GoN	३०००	
५	पोषण सम्बन्धि राष्ट्रिय दिवस संचालन -स्तनपान सप्ताह, आयोडिन महिना, बिद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण सप्ताह आदि लगायत कार्य संचालनको लागि बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागु भएका बाहेकका जिल्लाका ४४५ ओटा स्थानीय निकायहरूकोलागि_	GoN	15,000	
६	बहुक्षेत्रीय पोषण योजना कार्यान्वयन तथा पोषण प्याकेज कार्यक्रम निरन्तर संचालन - ३० जिल्ला	GoN	३००००	
७	कुपोषण व्यवस्थापनको लागि पोषण पुनर्थापना गृह संचालन -६ अस्पताल: पर्वत, सिन्धुपाल्चोक, दैलेख, वखलढुंगा, सौरहा र सर्लाही जिल्ला अस्पताल_	GoN	8,400	
८	एकीकृत पोषण सम्बन्धि अन्तरबैयत्तिक संचार सम्बन्धि संचार तालिम -स्वास्थ्य संस्था इन्चार्ज, स्थानीय निकायका स्वास्थ्य संयोजक र महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाहरूलाई_ -सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका १३ जिल्लाका १६१ स्थानीय निकाय_	USAID	21,018	
९	१००० दिनका महिला तथा निर्णयकर्ता लक्षित पोषणयुक्त खाध्य प्रदर्शनी -सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका २७ जिल्लाका २२८ स्थानीय निकाय_	USAID	18,083	
१०	१००० दिन अवधिका जीवनका महत्वपूर्ण अवसर मनाउने, नयाँ गर्भवतीहरूलाई स्वास्थ्य आमा समुहमा आवद्ध गराउने तथा स्वास्थ्य तथा पोषण व्यवहार परिबर्तन संचार गर्ने -सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका ४० जिल्लाका ३८९ स्थानीय निकाय_	USAID	12,000	

११	शिघ्र कुपोषणको एकिकृत व्यवस्थापन कार्यक्रमको अर्ध वार्षिकसमिक्षा -सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका ६ जिल्लामा OTC स्तरमा स्वास्थ्य संस्था इन्चार्ज र स्वास्थ्य संयोजकको सहभागितामा	USAID	1,137
१२	शिघ्र कुपोषणको एकिकृत व्यवस्थापन अन्तर्गत OTCs मा Onsite Coaching संचालन (सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका ६ जिल्लाका ६३ स्थानीय निकायका ७६ OTCs)	USAID	380
१३	विद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण र किशोरीहरूलाई आइरन चक्की वितरण कार्यक्रम सम्बन्धी ! दिने समिक्षा -स्वास्थ्य संस्था इन्चार्ज, शिक्षक, शिक्षा र स्वास्थ्य संयोजक -सुआहरा २ कार्यक्रम लागु भयका १२ जिल्लाका ११४ स्थानीय निकाय	USAID	2,158
१४	आमा तथा बाल मैत्री अस्पताल अभियान कार्यान्वयन (स्वस्थकर्मिको क्षमता अभिवृद्धि, अनुगमन आदि) बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागु भएका कम्तिमा ३० ओटा स्वास्थ्य संस्था मार्फत	UNICEF	५१५०
१५	बहुत पोषण प्याकेज कार्यक्रम तथा क्षमता अभिवृद्धि (IMAM, IYCF-MNP, Adolescent IFA, SBCC etc.) - बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागु भएका ३०८ स्थानीय निकायहरू	UNICEF	१५४५००
१६	गर्भवती तथा सुत्केरी महिला, बालबालिका तथा किशोरी लक्षित पोषण प्रवर्धन कार्यक्रम (पोषण नाग्लो प्रवर्धन समेत) र बिद्यालय जाने तथा नजाने किशोर किशोरी लक्षित पोषणयुक्त खाध्यबस्तु तथा स्वस्थ जीवन शैली प्रवर्धन	UNICEF	३०९००
१७	स्तनपान कक्ष स्थापना (बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागु भएका जिल्लाका सार्वजनिक, निजि, औपचारिक, अनौपचारिक क्षेत्रमा- कम्तिमा २० ओटा कक्ष)	UNICEF	४१२०
१८	वृद्धि अनुगमन, प्रवर्धन तथा पोषण परामर्श कार्यक्रम र स्वस्थ आमा समूह सुदृधिकरण	UNICEF	10,300
१९	शिघ्र कुपोषणको एकिकृत व्यवस्थापनको लागि बहिरंग (OTC) र अन्तरंग उपचार (SC) विस्तार, सुदृधिकरण तथा सम्भार (Screening, treatment, referral, followup and defaulter tracking) को लागि सहयोग	UNICEF	30,900
२०	पोषण सम्बन्धि राष्ट्रिय दिवस संचालन -स्तनपान सप्ताह, आयोडिन महिना, बिद्यालय स्वास्थ्य तथा पोषण सप्ताह, बाल पोषण अभियान भिटामिन ए, जुकाको औषधी वितरण, बाल भिटा, पोषण स्थिति लेखाजोखाका लागि पाखुराको नाप आदि लगायत कार्य संचालनको लागि बहुक्षेत्रीय पोषण योजना लागु भएका जिल्लाका ३०८ ओटा स्थानीय निकायलाई सहयोग	UNICEF	15,450
२१	तथ्यांक गुणस्तर सुधारको लागि पोषण सूचक सम्बन्धि सूचना ब्यबस्थापन प्रणाली विकास र स्थापना, तथ्यांक गुणस्तर सुदृधिकरण - (लैंगिक समता तथा सामाजिक समबेशिकरण तथा अपांगता भएका व्यक्तिहरूको तथ्यांक समेतको समावेश हुने गरि)	UNICEF	2,575
२२	पोषण सम्बन्धि अर्ली वार्निंग सिस्टम विकास र स्थापना (पोषण सर्भिलेन्स)	UNICEF	10,300
२३	प्रकोप जोखिम ब्यबस्थापन तथा आकस्मिक पोषण कार्य योजना निर्माण	UNICEF	15,450
२४	पोषण कार्यक्रमको अनगमन तथा सपरिवेक्षण - स्थानीय तहमा	UNICEF	15,450

Issues

- Inadequate human resources for nutrition at Provincial and Local levels
- Inadequate budget at province and local level
- Procurement difficulties of essential nutrition commodities at province and local level
- Separate budget code for financial tracking of nutrition fund allocation and expenditure
- Existing capacity of nutrition section at National level is inadequate

Way Forward

- Based on the new evidences generated from Nepal National Micronutrient Status Survey (NNMSS) 2016 as well as from NDHS 2016, the existing National Nutrition Policy and Strategies (2004) needs to be reviewed and formulated.
- Budget for nutrition sector needs to be increased.
- Nutrition commodities should be procured at Federal level.
- Ministry of Finance should provide specific budget code for nutrition.
- National Nutrition center as an independent body to be established for excellence.

Thank You.....